Tekst: Martijn Reinink
Beeld: Nout Steenkamp

Voormalig politicus Sabine Uitslag is altijd op zoek naar de zijwegen

‘Aardig zijn kost geen tijd’

Verpleegkundige, docent, manager, onderzoeker, bestuurder, politicus. Sabine Uitslag heeft in haar carrière vele stappen gemaakt. Nu is ze – naast moeder en rockzangeres – onder meer voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Huidtherapeuten. “Ik ben geen planner, wel een strategisch denker.”

De zon breekt door in Welsum. Sabine Uitslag (42) stelt voor in de tuin te gaan zitten. Af en toe loeit er een koe of slalomt er een motor over de dijk, die de woonboerderij van de IJssel scheidt. Het zijn de enige omgevingsgeluiden. “Ik ben een Tukker, ik voel me thuis in het oosten”, zegt ze. “Al ben ik ook verliefd geworden op Amsterdam, waar Menno (haar man, red.) een huis had. Ik houd van de Jordanees, van mensen met het hart op de tong.” Uitslag heeft er net drie weken vakantie opzitten. Ze is met man en dochters (1 en 3 jaar) twee weken naar Italië geweest en ze heeft de tuin aangepakt. Ze wijst naar een strook tussen het grasveld en het terras. “Dat moet nog. Daar komen plantenbakken. Ga ik samen met de tuinman doen.” Voordat de vraag gesteld wordt, zegt ze: “Nee, ik ben geen control freak, echt niet, maar het moet wel worden zoals ik het voor me zie.”

Sinds ruim twee jaar is Uitslag voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Huidtherapeuten (NVH). Ze werkt daarnaast voor HCSG (Health Care Strategy Group), waar ze onder meer samenwerkingsverbanden in de zorg onderzoekt, opzet en begeleidt. Ze coacht managers en directeuren en ze wordt geregeld gevraagd als dagvoorzitter of spreker. “Balans is wel een dingetje”, erkent ze. “Het is puzzelen om die te vinden en vast te houden. De weekenden zijn heilig, die besteed ik aan mijn gezin.” Minder belangrijk maar noodzakelijk voor de balans in haar leven is dat ze soms haar mantelpakje kan weghangen en in een leren broek kan schieten. “Ik treed nu drie keer in de twee maanden op met mijn band Spinrock en we repeteren één avond in de week. Als ik zing, vergeet ik alles. Ik heb het een tijdje niet gedaan, maar dat verstoorde echt mijn yin en yang.” Om die energieën in evenwicht te houden, plant Uitslag ook eens in de drie weken een dag voor zichzelf. “Dan rommel ik wat in de tuin of lees ik een boek.” Maar fulltime thuis zijn, daar moet ze niet aan denken. “Ik wil iets doen, iets waardevols voor de samenleving.” En dan, met die kenmerkende, stralende lach: “Al is je kinderen goed opvoeden natuurlijk ook waardevol voor de samenleving.”

Zorgzaam typje

Iets willen betekenen voor anderen, het heeft altijd in haar gezeten. “Ik ben een zorgzaam typje”, vertelt Uitslag. “Vroeger, in de zandbak in Westerhaar, wilde ik dierenarts worden. Ik verzorgde slakken met gekneusde huisjes en jonge merels die uit het nest waren geval- >

‘Invloed zit ’m niet alleen in een wet waar je naam onder staat’

Curriculum vitae
Sabine Uitslag (1973)
Geboren in Westerhaar

1990-1994 hbo verpleegkunde (Saxion Hogeschool Enschede)
1994-1997 master gezondheidswetenschappen (Universiteit Limburg)
1994-1997 verpleegkundige bij diverse zorginstellingen
1996-1997 docent verpleegkunde ROC ’t Venderink
1997-1999 praktijkopleider Kronnenzommer
1998-1999 kwaliteitscoördinator Kronnenzommer
1999-2003 hoofd opleidingen Adhesie Psychiatrisch Ziekenhuis
1999-2000 post-hbo Management gezondheidszorg (Hogeschool Arnhem Nijmegen)
2002-2004 hoofd Zorgexpertise ZOZIJN
2003-2004 bestuurslid CDA
2004-2007 bestuurslid Verve
2006-2006 Top Class Bestuurskunde gezondheidszorg (Erasmus Rotterdam)
2006-2007 consultant Isala Academie Zwolle
2007-2008 stafmedewerker Wetenschappelijk Instituut CDA
2008-2012 Tweede Kamerlid
2012-heden eigen onderneming SALIJN
2013-heden voorzitter NVH
2014-heden partner HCSG

len.” Naarmate ze ouder wordt, verlegt ze haar interesse van dieren naar mensen. Ze wordt verpleegkundige. “Een geweldig vak, maar ik dacht al vrij snel: is dit het nou? Ik ben een onderzoeker, beroepsmatig bloednieuwsgierig. Er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden. Ik ben altijd op zoek naar de zijwegen.”

Uitslag rondt een opleiding Gezondheidswetenschappen af en volgt een Top Class Bestuurskunde in de Gezondheidszorg. Waar komt dat ambitieuze vandaan? Wat drijft haar? Geld, roem, macht? “Als kind wist ik al vrij snel: ik wil de zaken graag zelf bepalen. Ik vind macht niet vies. Zolang je je positie maar aanwendt voor iets positiefs, voor je medemens.”

Die gedachte voert haar naar Den Haag. “Ik wilde een lans breken voor de verpleegkundigen, want over hen ging het nooit in het politieke zorgdebat. Terwijl de zorg er echt anders uit zou kunnen zien als we de verpleegkundigen meer zouden betrekken bij het besturen van de zorg.” In het ziekenhuis waar Uitslag werkt, wordt veel geklaagd in de koffiekamer en dat past niet bij haar. “Klagen is viraal. Iemand met de mondhoeken naar beneden infecteert iedereen. Ik ben een optimist tot in de kist. Als jij vindt dat het anders moet, moet je er iets aan doen of je mond houden. Ik wilde iets veranderen, dus ik dacht: ik moet daar zijn waar de wetten worden gemaakt.”

Motie Uitslag

Aanvankelijk werkt Uitslag bij het wetenschappelijk bureau van het CDA. In 2008 belandt ze voor die partij in de Tweede Kamer. De eerste keer als vervanger en in 2010 op basis van voorkeursstemmen. In Den Haag zorgt ze er mede voor dat verpleegkundigen en verzorgenden op bestuursniveau inspraak krijgen, onder meer in de vorm van Verpleegkundige Adviesraden, en ze pleit voor meer hbo-verpleegkundigen in de ouderenzorg – deze ‘Motie Uitslag’ is onlangs geëffectueerd. Verder maakt ze zich sterk voor betere zorg voor anorexiapatiënten. Ze krijgt het voor elkaar dat ghb op de harddrugslijst komt en dat de leeftijdsgrens voor alcoholgebruik van zestien naar achttien jaar gaat. Is ze trots op die resultaten? Een korte overpeinzing volgt. “Tevreden is een beter woord”, concludeert ze uiteindelijk. “Ik hoop dat het wat heeft opgeleverd, dat er door de alcoholwet en de ketenzorgaanpak voor eetstoornissen levens worden gered.”

Uitslag leert veel in haar periode als Tweede Kamerlid. “Hoe je bestuurlijk lijnen uitzet bijvoorbeeld. Je moet de bal het werk laten doen en af en toe een tikje geven. Politiek is timing en netwerken. Weten wie waar zit. Invloed zit ’m niet alleen in een wet waar je naam onder staat, maar ook in een gesprek met iemand, die je net dat duwtje in een bepaalde richting kunt geven.”

Terug naar de praktijk

De keerzijde van een bestaan als volksvertegenwoordiger leert ze evengoed kennen. “Het is heel hard werken. Politicus ben je 24 uur per dag, het is een way of life. Je moet weer op kamers. Sommigen roepen: gezellig, twee huizen. Helemaal niet! Ik zag mijn collega’s vaker dan mijn man.” Toch is dat voor Uitslag niet de reden om zich in 2012 niet herkiesbaar te stellen. “In Den Haag heb je een lange adem nodig. Ik wilde weer terug naar de andere kant, naar de praktijk. Daar worden zaken sneller omgezet in actie en kun je zelf directer sturen.” Sybrand van Haersma Buma probeert haar vergeefs op andere gedachten te brengen. Uitslag luistert naar haar onderbuik. “Ik heb ooit, toen ik in de gehandicaptensector actief was, een boekje gekregen. *Volg je hart, want dat klopt*, heet het. Dat past heel erg bij mij. Dat boekje heb ik aan Ab Klink gegeven toen hij minister werd. Je hart volgen, dat wil ik mijn kinderen ook meegeven.”

In de zoektocht naar een nieuwe uitdaging laat Uitslag zich ook leiden door haar intuïtie. Als de NVH bij haar aanklopt, zijn er mensen die zich hardop afvragen: is dit carrièretechnisch wel een verstandige stap? “Ik heb niets met: kijk eens hoe groot die van mij is”, luidt haar antwoord. “Ik stippel mijn carrière niet uit. Het komt zoals het komt. Ik ben geen planner, wel een strategische denker.” Wanneer Uitslag zich verdiept in de wereld van de huidtherapie valt haar de analogie met verpleegkunde op. “In deze beroepsgroep, hbo-opgeleide paramedici, is ook de grote meerderheid vrouw, zelfstandig en hardwerkend. Verpleegkunde was 25 jaar geleden echt niet wat het nu is: een stevige professie met een wetenschappelijke laag. De huidtherapeuten zijn nu bezig deze ontwikkeling door te maken. En daar houd ik van: ontwikkeling.” Daarom zegt ze ja tegen het voorzitterschap. “We willen de bekendheid vergroten onder patiënten, maar ook onder huisartsen. Hoe kan de huidtherapeut de huisarts ontzorgen, bijvoorbeeld als het gaat om huidkanker. Daarnaast willen we een kwaliteitsslag maken. We zijn bezig een wetenschappelijke poot op te zetten. Er moet een combinatie komen tussen onderzoek, onderwijs en praktijk. Dat willen we samen met de dermatologen en andere artsen oppakken. Mijn wens is dat er een lectoraat huidtherapie komt, uiteraard multidisciplinair van opzet.”

Want dat is wat Uitslag op- en tegenvalt: dat er nog steeds heel veel zorg naast elkaar bestaat en niet op elkaar aansluit. “Dat ontdekte ik voor het eerst tijdens de ketenzorgaanpak voor eetstoornissen en daar word ik nu weer mee geconfronteerd. Er zijn genoeg goede ideeën in de zorg, maar door bestaande structuren en te grote ego’s is het moeilijk om vernieuwing te laten plaatsvinden. Terwijl monodisciplinair werken toch niet meer van deze tijd is. Ik geloof in de regionale multidisciplinaire aanpak van zorg; dicht bij mensen. Daarom vormen we met onze vereniging mede het bestuur van de multidisciplinaire federatie PPN (Paramedisch Platform Nederland), die in de eerste lijn flink aan de weg timmert.”

Verder is de NVH, om samenwerking concreet vorm te geven, dit jaar gestart met het ontwikkelen van zorgarrangementen. Uitslag legt uit: “Rondom een bepaald item werken verschillende disciplines in de nulde en eerste lijn samen. Bijvoorbeeld als het gaat om de nazorg van huidkanker, preventieve compressiezorg of ernstige acne. We trekken veel op met de podotherapeuten en ook zorgverzekeraars zijn enthousiast, want hoe meer zaken in de eerste lijn kunnen worden behandeld en afgehandeld, hoe interessanter voor hen.” Uitslag vindt het vooral prettig dat de aanpak lekker concreet en meteen toepasbaar is. “Ik heb inmiddels geleerd: hoe politieker, hoe ingewikkelder, hoe langer het duurt en daar is de patiënt niet bij gebaat. Uitgangspunt bij de zorgarrangementen is de ‘reis’ die de potentiële patiënt maakt; híj staat centraal in het proces.“

Om haar heen ziet Uitslag dat dit nog lang niet overal het geval is. “Patiëntgericht handelen, we kletsen er al vijftig jaar over”, verzucht ze. “Er is heus wat veranderd, maar we lijken soms nog steeds beter te weten wat goed is voor een patiënt dan hijzelf. Terwijl we de zorg moeten afstemmen op die patiënt, dat betekent: luisteren en interesse tonen. ‘Geen tijd’, hoor ik vaak, maar aardig zijn kost geen tijd, enkel moeite.”

Laatste redmiddel

In Den Haag heeft Uitslag door goed te luisteren het meeste bereikt, stelt ze. Zo heeft ze bijvoorbeeld de Nationale Hoorstichting, ID&T, de vereniging voor poppodia en festivals en de

‘Iemand met de mondhoeken naar beneden infecteert iedereen’

geluidstechnische branche bij elkaar gebracht om gehoorschade bij jongeren te bespreken. “Gewoon onder het mom van: kom, laten we het er eens samen over hebben. Daar is een convenant uit gekomen. Die werkwijze, daar houd ik van. Wetgeving is het laatste redmiddel. Ik geloof in de kracht van de samenleving. Dat we samen veel kunnen oplossen.”

Wel plaatst de voormalig politicus daar een kanttekening bij. “Er is ook een laag met ernstig kwetsbaren. Ik maak me echt zorgen over het vangnet voor hen. Kwetsbaren zijn de laatste jaren onzichtbaarder geworden. Vroeger was je kwetsbaar als je ouder dan 65 was. Punt. Maar iemand van 73 jaar die op de golfbaan staat, is misschien helemaal niet kwetsbaar. Terwijl iemand van zestien met schulden of iemand die via internet gepest wordt, mogelijk wel enorm kwetsbaar is. Kwetsbaarheid kent vele gezichten. Juist daarom moet je als zorgprofessional goed je oren en ogen gebruiken. Oprecht luisteren en zaken in een sociale context kunnen plaatsen; we zouden het in het curriculum van elke zorggerelateerde opleiding moeten opnemen.” <